

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

86. An relinquere Missam solemnem in nostris Ecclesiis diebus Festiuis sit peccatum mortale? Vbi multa discutiuntur de vi consuetudinis. Et deducitur, quod non omnis consuetudo obligat ad culpam ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

grande, citat la Ciudad el enemigo, y otras semejantes. Contra esto de los textos citados, y de la praxis, y costumbre vniuersal, è immemorial, de todas las Iglesias, tan asentada ya, que dexarlo de hazer causaria grande escandalo en el pueblo, el qual paga por este fin las decimas à los Ministros de la Iglesia, y les dexan otros muchos bienes temporales. Ita ille cui adde, me citato Leandrum de Sacram. tom. 2. tr. 8. disp. 5. q. 8.

3. Sed quid dicendum de obligatione celebrandi Missam de Feria priuilegiata? Tamburinus, ubi supra n. 6. putat, si omittatur, non peccari mortaliter; quia non manifestè constat de tam riguroso præcepto: At timenda est primò dicta declaratio Sacræ Congregationis: Secundò Rubrica Missalis id disponens. Respondeo ad primum. De tali declaratione non constare authenticè: Ad secundum, quod Rubrica has duas Missas, nempe currentis Festi, & Feriæ priuilegiatæ, iniungens præceptum (vt alia interim taceam) non denotat: ait enim, *Cantantur, seu dicuntur dua Missæ; Quæ non sunt verba imperatiua.* Immodò, etiamsi diceret, *Cantentur*, non statim probaretur præceptum sub mortali; nam verba imperatiua non semper præceptum graue important. Ita ille.

4. Verùm talem doctrinam, me citato meritò refellit Garzias n. 3. cuius verba hæc sunt: [La mayor dificultad està, si en las Ferias priuilegiadas, quales son las de Quaresma, Vigiliis, Quatro Temporas, y Rogaciones, quando concurren con Santo, doble, è semidoble; si ay obligacion sub culpa graui de dezir dos Missas, como dispone el Missal, vna de Santo post Tertiam, y otra de la Feria post Nonam. Algunos Autores dicen, que no obliga sub culpa graui. Lo primero, porque la Rubrica del Missal solo dize, *Dicuntur, vel cantantur dua Missæ;* luego basta dezir la vna cantada, y la otra rezada; y pues pone la distincion *vel.* Lo segundo, porque estas palabras non son preceptiuas, sino monitorias. Pero lo contrario defendien con razon Gaunto, Marchino; ni dissiñente Diana. Lo primero, porque aquella Rubrica que dize, *post Tertiam vna, & altera post Nonam dicuntur:* es de cosa grauissima, y obliga debaxo de culpa mortal, pues dà à entender, que cantar dos Missas, non solo es Ritu, è ceremonia, sine expresso mandado de la Rubrica, laqual quieren Pio V. y Clemente VIII. Urbano VIII. que se obserue, pues en sus Bulas se manda con precepto de obediencia, que se obseruen las reglas del Missal, y es esta vna de las principales; de suerte que assi como se canta cada dia Tertia, y Nona, asistiendo, y hallandose presentes los Canonigos; y feria su omission graue, assi tambien non basta que la Missa ferial sea rezada, sino que se cante como se cantan las Horas. Lo segundo, porque no ay mas razon que sea cantada la vna, que la otra, y pues la Rubrica obliga à cantar Missa, y pone ambas: luego à las dos deue comprender. Lo vltimo, porque la Congregacion de Ritos à 16. de Mayo de 1626. mandò debaxo de las penas que Pio V. pone en sus Bulas del Breuiario, y Missal, que en las Cathedralas, y Colegiales despues de Nona se diga la Missa de la feria priuilegiada, y que asistan à ella los Canonigos, y que se les assigne por ellos distribuciones, con lo qual dà à entender que corre obligacion de dezir se.] Et ita hanc sententiam tener etiam nouissimè Leandrus ubi supra q. 9. Igitur si aduersus superius dicta contrarium in aliquibus Ecclesiis Collegiatis efficeretur, statim Episcopi fenerè puniant Canonicos, & Superiores hoc permitentes.

5. Nota tamen, quod optimè Leandrus q. 10. me citato obseruat, superiorem sententiam non procedere in Ecclesiis Regularium; nam in ipsis non debent

cantari dua Missæ, quando occurrit casus sicuti in Ecclesiis Collegiatis. Et ita etiam, me citato tener Bordonus in *Consil. Regul. tom. 1. resol. 26. n. 25.* & me citato Garzias, ubi supra n. 8. Vide etiam Pellizarium tom. 1. tract. 5. cap. 9. sect. 2. n. 33. Lezanam in *Summa, tom. 4. verb. Missæ, n. 49.* & Nigrum in *Addition. ad Ceremonial. Ruyz præsup. 2. q. 9.*

dicer aliquis, & in resol. seq.

RESOL. LXXXV.

An Regulares duas Missas celebrare teneantur, occurrente Festo cum feria in Quadragesima, aut alias priuilegiata? Ex part. 6. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 11.

§. 1. Negatiuam sententiam ego docui in *tract. de celebrat. Missar. resol. 76.* Sed nominatim contra me affirmatiuam sententiam mordicus tuctur eruditus Zypæus in *consultationibus Canonis, lib. 3. de celebr. Missæ, consult. 2. per tot.* sed ego non discedo à sententia negatiua probabili, quam docui, & nouissimè, me citato illam sequitur etiam Franciscus Bordonus in *Consilio Regular. resol. 25. n. 25.*

Que hic est supr. Ref. 83. ad medium, à vers. Sed dicit. & in §. vlt. Refol. præterita.

2. Notandum est etiam hic obiter, Merollam tom. 3. disp. 6. cap. 8. dub. 22. n. 126. nominatim contra me docere, priuilegium faciendi celebrare Missam in aliquo Oratorio priuato non posse extendi de loco ad locum, & contrarium asserere putat improbabile; Sed iste Author bona eius venia, aliquando nimis audacter se gerit in censurandis aliorum opinionibus, & idè iterum affirmatiuam sententiam probabilem puto, quam præter Nouarium, & Megalam à me adductos in *p. 4. tr. 4. resol. 208.* etiam nouissimè tenet, me citato Leo Zambellus in *Repertorio Morali, verb. Missæ, n. 46.* ubi sic ait: Missa potest celebrari in Oratorio nobilis ex priuilegio e. g. Bononiensis, qui ad Ferrariam perrexit vt ibi inhabitet, non obstante quod habuerit dictum priuilegium, pro suo Oratorio Bononiæ; est enim priuilegium istud personale, & non locale. Ita ille.

Sup. hoc in tom. 4. tr. 2. Refol. 33. & 34.

Que nunc inuenitur in tom. 4. tr. 2. Ref. 33.

RESOL. LXXXVI.

An relinquere Missam solemnem in nostris Ecclesiis diebus festiuis sit peccatum mortale?

Vbi multa discutiuntur de vi consuetudinis. Et deducitur, quod non omnis consuetudo obligat ad culpam mortalem, sed illa qua inducta est cum tali intentione per modum obligationis, & præcepti. Et quod quando est dubium, an consuetudo fuerit inducta cum intentione obligandi, non obligat. Ex p. 3. tract. 2. Ref. 8.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Peregrinus in *comm. ad nostras consil. part. 1. c. 1. litt. E.* ubi sic ait: In Ecclesiis nostris, in quibus solet, & potest solemniter Missa cani, si id omitteretur ex aliqua iusta causa, non peccaret Superior, neque alij. Si verò ex negligentia, Superior, vel qui causa principalis esset huius omissionis, mortaliter peccaret, non solum ratione scandali, si scandalum oriretur apud sæculares, sed etiam secluso scandalo; quia cum ista consuetudo sit conformis canonibus, & consuetudini generali Ecclesiæ, eius transgressio ex negligentia est peccatum mortale, cum sit materia grauis. Ita ille.

Sup. hoc in Ref. seq. & supra in Ref. 83. cursum in fine, & infra in Ref. 144. §. Verum.

2. Sed hæc opinio mihi non placet, quia non omnis consuetudo obligat ad culpam mortalem, sed illa, quæ inducta est cum tali intentione per modum obligationis, & præcepti, vt notat Suarez de *leg. lib. 7.*

Sup. hoc in tom. 6. tr. 2. lege doctri. lib. 7.

nam Ref. 16. *lib. 7. cap. 14. n. 6.* Azorius *part. 1. lib. 5. cap. 18. q. 5.* Re-
& signanter *bellius part. 1. lib. 1. q. 5. n. 17.* Reginald. *tom. 1. lib. 13.*
in tom. 3. tr. 6. Ref. 17. §.
1. ante me-
dium, vers.
Demas de
loqual, & in
Refol. 19. §.
nec obitat, à
ad medium, frustra, disp. 8. ad consuetudinem necessarium esse, vt
in Ref. 94. §.
ad secundum, & seq.
& §. vlt.

3. Hoc supposito, sic argumentatur. Consuetudo, quam assert Petegrinus, oritur ex nostra Regula: nam idem cantamus Missam solemnem in diebus festiuis, quia Constitutiones *part. 1. cap. 1.* asserunt, quod Missa solemnis diebus festiuis celebratur. Sed nostrae Constitutiones, vt patet, non obligant ad peccatum mortale. Ergo necessarium sequitur, quod neque consuetudines ex illis ortæ ad illam obligabunt, cum accessorium sequatur naturam principalis, vt tradit *lex Cum principalis, & lex: nihil dolo, ff. de reg. iur.* Et notant communiter DD. quos ad fatietatem adducit Barbofa *in collect. tom. 3. lib. 5. sexti Decr. regul. 42. n. 1.* & Menochius *vol. 1. consil. 58. n. 13.* Deinde dictam consuetudinem non fuisse introductam cum intentione obligandi, vltra supradictum argumentum, patet ex sensu communi omnium Patrum nostrae Religionis, qui in Capitulis generalibus tam difficulter, etiam in casibus magni momenti, noluerunt imponere præcepta obligantia sub mortali, conformando in hoc seipfos nostris constitutionibus, quæ ad culpam noluerunt obligare; & idem tandem in Capitulo celebrato anno 1622. fuerunt abrogata omnia præcepta imposita sub mortali aliis præteritis Capitulis. Et reuera in casu de quo loquimur, quis potest cogitare, cum Regula nos non obliget sub onere peccati mortalis canendi Missam, quod nostris hoc onus ipsis, & nobis voluntariè, & sub hac intentione imponere voluerint; quod factum minimè esse ex hoc apparet, quia nemo ante Peregrinum ex nostris Patribus senioribus dixit vnquam, hanc consuetudinem introductam esse cum intentione obligandi ad mortale. Quod si hoc esset, ipsi necessariò deberent scire, & si scirent, vtique dixissent.

4. His omnibus addendum est, quod quando ad est dubium, an consuetudo fuerit introducta cum intentione obligandi, non obligat, vt docet Suarez *de leg. lib. 7. cap. 15. n. 13.* licet contrarium tutius esse asserat Reginaldus *in praxi tom. 1. lib. 13. cap. 23. n. 224.* & Azorius *part. 1. lib. 4. cap. 18. q. 5.* quia in dubio nemo præsumitur velle obligari, nec expedit multiplicari præcepta, vbi moraliter certa non sint: ergo cum in nostro casu saltem dubij simus, an dicta consuetudo canendi Missam fuerit à nostris Patribus introducta cum intentione obligandi, illam non obligare dicendum omninò est.

5. Confirmantur omnia supradicta ex his, quæ adducit Gauantus *in comment. ad rubr. Missali, tom. 1. p. 3. tit. 11. n. 14.* vbi sic ait: Collegiatæ Regulares (quæ tamen minus collegiatæ dicuntur) tenentur ad Missam in choro, ex vi regulæ tantum, & consuetudinis interpretantis regulam. Ita ille. Sed regula nostra, & consuetudo, vt supra ostensum est, non obligant nos sub onere peccati mortalis dicere Missam in choro: ergo illam omittere minimè culpa lethalis erit. Nec valet dicere cum Peregrino, quod talis con-

uetudo sit conformis canonibus, & consuetudini generali Ecclesiæ: nam hoc concedendo, non inde sequitur, nec deduci potest, quod nostra consuetudo obliget ad mortale.

6. Verum his non obstantibus, si nostri Superiores Missam non canerent sine iusta causa, essent seuerè puniendi, & si adesset scandalum, peccarent mortaliter, alioquin minimè.

RESOL. LXXXVII.

An relinquere Missam solemnem in nostris Ecclesijs sit peccatum mortale?

Et explanatur, quod quando nullo iure teneantur Religiosi ad chorum professi nondum ordinati in Sacerdotio ad Horas Canonicas, tenentur tamen ex longa, & recepta consuetudine iam præscripta in vnaqueque Religione. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 6.

§. 1. **N**egatiuum sententiam docui contra Peregrinum *in 3. part. tract. 2. refol. 8.* Eadem opinio meo sensu defenditur, & licet fateatur hanc obligationem non procedere ex vi nostræ consuetudinis, asserit tamen non procedere ex vi consuetudinis vniuersalis Ecclesiæ, & ex vi Canonum.

2. Sed mitior quidem suam sententiam Peregrinum defendere ex vi Canonum, cum communitè Doctores asserant, Regulares non teneri ad Officium diuinum, sub quo ipse includit Missam solemnem, ratione alicuius textus iuris Canonici, constantemque firment in toto corpore Iuris Canonici non adesse Canonem imponentem hanc obligationem Regularibus, sed teneri ad Horas Canonicas ratione consuetudinis iam præscriptæ in vnaqueque Religione: idem nouissimè Iacobus Gordonus *in Theol. moral. tom. 2. lib. 6. q. 2. c. 6. §. 3. n. 22.* sic ait: Restat ergo cum nullus ex ter Canon de hac re, aut constitutio Ecclesiæ, Regulares ad Horas Canonicas tantum obligentur ex longa, sancta, & recepta consuetudine. Ita ille citat Sotum, Medina, & Caietanum: sed audiendum Lessium *lib. 2. c. 3. dub. 9. c. 49.* sic asserentem: De obligatione ad chorum professi nondum ordinati, communis sententia Doctorum est, teneri ad Horas canonicas: difficultas est, quo iure teneantur, non enim extet, nec iure naturæ, quia non pertinet ad essentiam Religionis: neque ex vi voti, aut professionis, quia voto se ad hoc non astringunt: nec tenentur ratione elemosynarum, quibus viuunt, quia non dantur cum hoc onere, sed vt viuant secundum suam institutionem. Itaque solum videntur teneri præscripto consuetudinis vbi que receptæ: & ita etiam hanc sententiam docent Faustus *de Horis Canonicis lib. 2. q. 11.* Bonacina *disp. 1. q. 2. punct. 2. n. 1.* Tannerus *in 2. d. Thomæ disp. 5. q. 1. dub. 4. n. 145.* Suarez *de Relig. tom. 1. lib. 4. cap. 17. n. 2. & seq.* Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 2. 4. difficult. 9. n. 7.* & alij penes ipsos. Vnde si in aliqua Religione non adesset talis consuetudo, quod negamus, esset dicendum, illos Religiosos non esse astrictos ad Horas Canonicas persoluendas.

3. Verum his non obstantibus P. Peregrinus docet, quod sub nomine Officij diuini includitur Missa solemnis, & quod præcipiatur tribus in locis apud Canones, vt Regulares Officium diuinum persoluant: ergo tenentur ad Horas Canonicas, & per consequens ad Missas solemnes, quæ comprehenduntur nomine Officij diuini ex vi Canonum, & iuris potestati, & textus qui hoc præcipiunt asserunt esse capitulum, & textus qui hoc præcipiunt asserunt esse capitulum, & textus qui hoc præcipiunt asserunt esse capitulum, eodem titulo, & in Clem. 1. etiam eodem titulo.

Sup. hoc in
rom. 6. tr. 2.
Ref. 18. 19.
& 20. & ibi
in tr. 1. in fi-
ne Ref. 41. &
in tom. 3.
tr. 6. Ref. 17.
ex latissima
cius doctri-
na, prope fi-
nem §. 1. à
vers. Imoque
quando, &
ibi in Refol.
94. §. Vel se-
cundò, ad
mediū, vers.
Vnde, & in
tom. 4. tr. 4.
ref. 27. §. vlt.
& ibi in tr.
6. Ref. 51.
& vlt.